

ТЕМА 4. СТРУКТУРИ В СФЕРІ МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ

- 1. Основні суб'єкти міжнародного бізнесу**
- 2. Типологія міжнародних корпорацій та відмінні риси транснаціональних корпорацій**
- 3. Специфічні національні корпорації**

1. ОСНОВНІ СУБ'ЄКТИ МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ

- ✘ Суб'єктами міжнародних економічних відносин на світовому, регіональному, міждержавному та міжфірмовому рівнях є: міжнародні економічні організації, інтеграційні об'єднання, держава, фірми.
- ✘ Головним суб'єктом міжнародного бізнесу на всіх рівнях є міжнародна фірма - господарське, промислове підприємство або окремих бізнесмен, який користується правами юридичної особи.
- ✘ Фірма може бути іменною, предметною, назва якої містить вказівку на вид діяльності, а також фірмою змішаного типу.

- ✘ Класифікація фірм здійснюється залежно від видів та сфер діяльності, форм власності і правового статусу, належності капіталу та контролю.

ЗА ВИДАМИ ДІЯЛЬНОСТІ ФІРМИ МОЖНА ЗГРУПУВАТИ ТАК:

- ✘ *Фірми послуг.* Вони надають послуги за плату. В цю групу входять фірми, що надають транспортні, банківські, страхові, біржові, посередницькі, інформаційні послуги, послуги зв'язку, технічне обслуговування, туризм та ін.
- ✘ *Торговельні компанії.* Вони купують готові товари для наступного продажу їх клієнтам.
- ✘ *Виробничі компанії.* Вони купують сировину, переробляють її на готові товари, а потім продають іншим компаніям або споживачам.

- ✘ Ареною діяльності міжнародних фірм може бути науково-технічна, виробничо-інвестиційна, торговельна, валютно-фінансова та кредитна сфери.
- ✘ Міжнародні корпорації глобальної орієнтації звичайно охоплюють усі види і сфери діяльності.

ЗА ФОРМОЮ ВЛАСНОСТІ І ПРАВОВИМ СТАНОВИЩЕМ ФІРМИ МОЖУТЬ БУТИ:

- ✘ З індивідуальною власністю на капітал. Це так звані одноосібна фірма.
- ✘ З корпоративною власністю. Корпорація - об'єднання власників приватних капіталів, що є юридичною особою.
- ✘ Фірма державна.

ОДНООСІБНЕ ВОЛОДІННЯ

- ✘ виробництво, що належить одній особі і кероване найчастіше цією самою особою.
- ✘ При одноосібному володінні власник повністю контролює і відповідає за зобов'язаннями свого підприємства.

✘ Спільна (об'єднана) власність володарів приватних капіталів може мати правову форму:

- + товариства;
- + товариства з обмеженою відповідальністю;
- + акціонерного товариства (корпорації).

- ✘ Товариство визначається як «асоціація» двох або більше осіб, які беруть участь у бізнесі як співвласники для одержання доходів. Така асоціація діє на основі партнерської угоди (договору про партнерство).
- ✘ Основна перевага товариства (порівняно з корпорацією) - це те, що воно не є суб'єктом окремого оподаткування. Кожний партнер оголошує свою частку в прибутку товариства і оподатковується індивідуально. Основний недолік - принцип необмеженої відповідальності.

КОМАНДИТНЕ ТОВАРИСТВО

- ✘ Члени товариства поділяються на дві категорії:
 - + 1) комплементарії, які несуть необмежену відповідальність усім своїм майном і
 - + 2) командне які несуть відповідальність лише в межах свого внеску і відсторонені від участі в контролі.
- ✘ З податкових міркувань, комплементарієм в командитне товариство може бути прийнято товариство з обмеженою відповідальністю.

ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ

- ✘ В цих товариствах здебільшого існують тісні зв'язки між компаньйонами і товариствами.
- ✘ найбільше підходить для сімейних підприємств.
- ✘ за певну заборгованість відповідає всім своїм капіталом, а відповідальність його членів обмежується їх часткою в основному капіталі.
- ✘ член товариства не несе ніякої відповідальності.
- ✘ Членам товариства дозволяється залишати за собою узгоджувальне право на укладання певних угод.

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО

- ✘ основна організаційна і правова форма великої фірми (підприємства).
- ✘ Корпоративна власність у формі акціонерного товариства є провідною формою міжнародного бізнесу.
- ✘ В рамках міжнародних корпорацій зосереджується більшість зайнятих, вироблювальної продукції, утримуваних доходів.
- ✘ У статуті товариства фіксуються його мета, розмір капіталу, порядок управління, структура керівних органів та ін.
- ✘ Вищим органом АТ є загальні збори акціонерів, які скликаються, як правило, один раз на рік.
- ✘ Поточними справами АТ керує правління, спостережна рада, рада директорів.

ВИДИ АКЦІОНЕРНИХ ТОВАРИСТВ:

- ✘ закриті, акції яких розподіляються між акціонерами і не надходять у відкритий продаж
- ✘ Відкриті (прилюдні), акції яких вільно продаються і купуються.

2. ТИПОЛОГІЯ МІЖНАРОДНИХ КОРПОРАЦІЙ ТА ВІДМІННІ РИСИ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ КОРПОРАЦІЙ (ТНК)

- ✘ Сучасні міжнародні корпорації відіграють значну роль у світовій економіці.
- ✘ Розмах їх діяльності характеризується величезними масштабами.
- ✘ Найбільші міжнародні корпорації розпоряджаються коштами, що перевищують розмір національного доходу багатьох суверенних держав.

МІЖНАРОДНІ КОРПОРАЦІЇ Є "ДВИГУНАМИ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ". ВОНИ ВОЛОДІЮТЬ РЯДОМ СПЕЦИФІЧНИХ РИС:

- ✘ є активними учасниками системи міжнародного поділу праці та сприяють його інтенсивному поглибленню та розвитку;
- ✘ рух капіталів міжнародних корпорацій, як правило, не залежить від процесів, що відбуваються в країні базування корпорації, і носить багато в чому самостійний характер;
- ✘ міжнародні корпорації формують систему міжнародного виробництва, засновану на розміщенні філій, дочірніх компаній, відділень по багатьох країнах світу;
- ✘ вони, як правило, мають багатонаціональний акціонерний капітал;
- ✘ частка іноземних операцій у доходах або продажах фірми визначена в 25% в якості необхідного мінімуму при віднесенні компанії до транснаціональним корпораціям (ТНК);
- ✘ для компаній характерний багатонаціональний склад персоналу і вищого керівництва.

ТИПОЛОГІЯ МІЖНАРОДНИХ КОРПОРАЦІЙ (ЗА Ф. КОТЛЕРОМ).

- ✘ транснаціональні компанії;
- ✘ багатонаціональні корпорації;
- ✘ інтернаціональні корпорації;
- ✘ глобальні компанії.

- ✘ **Багатонаціональні корпорації** (МНК) - це, власне, міжнародні корпорації, що об'єднують національні компанії ряду держав, як мінімум двох, на виробничу і науково-технічній основі. Як своєрідний класичного прикладу такої корпорації зазвичай приносять англо-голландський концерн "Ройал Датч / Шелл", існуючий з 1907 р
- ✘ Межі між зазначеними типами міжнародних компаній рухливі, можливий перехід компанії з однієї форми в іншу.

✦ **Інтернаціональні корпорації** - це (за Ф. Котлеру) національні монополії із зарубіжними активами. Їх виробнича і торгово-збутова діяльність виходить за межі однієї держави.

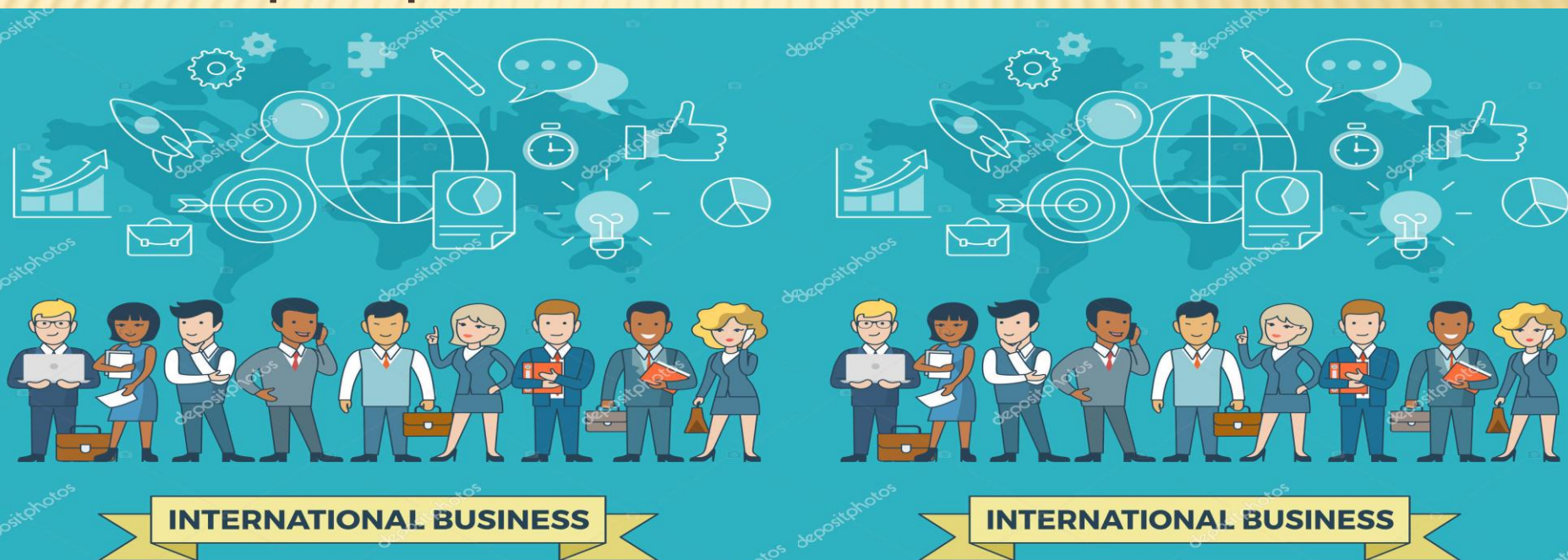
-
- ✘ У процесі глобалізації економіки з'явилася нова форма міжнародних корпорацій, яка носить назву **глобально інтегроване підприємство** чи, власне, **глобальна корпорація - ГК**.
 - ✘ Такі підприємства виникли в 1980-і рр.
 - ✘ Найбільшою мірою до глобальних форм діяльності тяжіють великі фірми, зайняті в хімічній, електротехнічній, електронній, нафтової, автомобільної, інформаційної, банківської галузях.

ХАРАКТЕРНІ РИСИ ГЛОБАЛЬНОЇ КОРПОРАЦІЇ:

- ✘ вона охоплює компанії практично всіх держав;
- ✘ за своєю архітектурою дана корпорація є мережевою;
- ✘ з правової точки зору являє собою сукупність юридичних осіб, пов'язаних між собою системами перехресної участі та договорів;
- ✘ включає в себе ряд центрів, а також компанії, що знаходяться на периферії;
- ✘ всередині неї формується специфічна ринкова середу (свій власний внутрішній ринок (internal market) і особлива корпоративна етика.

ЗАЛЕЖНО ВІД СТРУКТУРИ ВИРОБНИЦТВА МІЖНАРОДНІ КОРПОРАЦІЇ ДІЛЯТЬ ТАКОЖ НА ТРИ ВЕЛИКІ ГРУПИ:

- ✘ горизонтально інтегровані;
- ✘ вертикально інтегровані;
- ✘ диверсифіковані.

INTERNATIONAL BUSINESS

INTERNATIONAL BUSINESS

✘ **Горизонтальна інтеграція** дозволяє об'єднувати підприємства в різних країнах для випуску однієї і тієї ж продукції або надання однотипних послуг (за такою схемою діє компанія "Мак Доналдс").

✘ **Вертикальна інтеграція** передбачає зосередження виробництва в одній чи декількох країнах, але за умови, що випускається продукція використовується в подальшому процесі виробництва на інших підприємствах, що входять до складу цієї ж міжнародної корпорації (наприклад, фірма "Адідас").

✘ **Диверсифікована корпорація** об'єднує національні підприємства з вертикальною і горизонтальною інтеграцією, які розташовані в різних країнах (таку структуру має "Майкрософт"),

ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ МІЖНАРОДНИХ КОРПОРАЦІЙ

- ✘ Найбільш загальною причиною виникнення міжнародних корпорацій є інтернаціоналізація виробництва і капіталу на основі розвитку продуктивних сил, які переростають національні кордони.
- ✘ Інтернаціоналізація виробництва і капіталу набуває характеру експансії шляхом створення найбільшими компаніями власних філій і відділень за кордоном і перетворення національних корпорацій у транснаціональні.
- ✘ Вивіз капіталу стає найважливішим чинником у формуванні та розвитку міжнародних корпорацій.
- ✘ Перші ТНК утворилися в країнах з розвинутою економікою, коли зростаюче виробництво стало переносити на територію менш розвинених держав.
- ✘ Вибір був продиктований пошуком дешевої робочої сили і доступом до природних ресурсів країн-реципієнтів.

ГЕОГРАФІЧНИЙ РОЗПОДІЛ МІЖНАРОДНИХ КОРПОРАЦІЙ

- ✘ Аналіз даних зарубіжних активів 100 найбільших міжнародних корпорацій вказує на те, що на США припадає близько 1/5 компаній.
- ✘ США традиційно лідирують в цьому списку.
- ✘ В цілому на країни "тріади" (Західна Європа, Японія і США) припадає 91 з 100 провідних міжнародних компаній, що свідчить про колосальну концентрації капіталу "в руках" корпорацій цих держав

Країна	Кількість корпорацій
США	24
Великобританія	13
Франція	13
Німеччина	12
Японія	9
Швейцарія	4
Іспанія	3
Італія	3
Канада	2
Китай	2
Нідерланди	2
Норвегія	2
Республіка Корея	2
Австралія	1
Бельгія	1
Ірландія	1
Малайзія	1
Мексика	1
Сінгапур	1
Фінляндія	1
Швеція	1

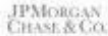

РОЗПОДІЛ 100 НАЙБІЛЬШИХ МІЖНАРОДНИХ КОРПОРАЦІЙ СВІТУ ЗА ВЕЛИЧИНОЮ ЗАРУБІЖНИХ АКТИВІВ ПО КРАЇНАХ

НАЙДОРОЖЧІ БРЕНДИ 2020

<p>01</p> <p>+38% 322,999 \$m</p>	<p>02</p> <p>+60% 200,667 \$m</p>	<p>03</p> <p>+53% 166,001 \$m</p>	<p>04</p> <p>-1% 165,444 \$m</p>	<p>05</p> <p>+2% 62,289 \$m</p>
<p>06</p> <p>-10% 56,894 \$m</p>	<p>07</p> <p>-8% 51,595 \$m</p>	<p>08</p> <p>-3% 49,268 \$m</p>	<p>09</p> <p>-6% 42,816 \$m</p>	<p>10</p> <p>-8% 40,773 \$m</p>
<p>11</p> <p>-4% 39,756 \$m</p>	<p>12</p> <p>-8% 36,971 \$m</p>	<p>13</p> <p>-12% 35,178 \$m</p>	<p>14</p> <p>-14% 34,885 \$m</p>	<p>15</p> <p>+6% 34,388 \$m</p>
<p>16</p> <p>-4% 34,119 \$m</p>	<p>17</p> <p>-2% 31,720 \$m</p>	<p>18</p> <p>+12% 28,011 \$m</p>	<p>19</p> <p>New 26,060 \$m</p>	<p>20</p> <p>-11% 21,694 \$m</p>
<p>21</p> <p>-4% 21,203 \$m</p>	<p>22</p> <p>+6% 20,220 \$m</p>	<p>23</p> <p>-10% 19,458 \$m</p>	<p>24</p> <p>+6% 19,161 \$m</p>	<p>25</p> <p>+3% 18,870 \$m</p>

2000

Rank ▲	Company	Country	Sales	Profits	Assets	Market Value
1	 Exxon Mobil	United States	\$433.5 B	\$41.1 B	\$331.1 B	\$407.4 B
2	 JPMorgan Chase	United States	\$110.8 B	\$19 B	\$2,265.8 B	\$170.1 B
3	 General Electric	United States	\$147.3 B	\$14.2 B	\$717.2 B	\$213.7 B
4	 Royal Dutch Shell	Netherlands	\$470.2 B	\$30.9 B	\$340.5 B	\$227.6 B
5	 ICBC	China	\$82.6 B	\$25.1 B	\$2,039.1 B	\$237.4 B
6	 HSBC Holdings	United Kingdom	\$102 B	\$16.2 B	\$2,550 B	\$164.3 B
7	 PetroChina	China	\$310.1 B	\$20.6 B	\$304.7 B	\$294.7 B
8	 Berkshire Hathaway	United States	\$143.7 B	\$10.3 B	\$392.6 B	\$202.2 B
9	 Wells Fargo	United States	\$87.6 B	\$15.9 B	\$1,313.9 B	\$178.7 B
10	 Petrobras-Petróleo Brasil	Brazil	\$145.9 B	\$20.1 B	\$319.4 B	\$180 B

ПОЗИТИВНІ АСПЕКТИ ВПЛИВУ МІЖНАРОДНИХ КОРПОРАЦІЙ НА ЕКОНОМІКУ ПРИЙМАЮЧИХ КРАЇН ТА СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО:

- ✘ сприяють ефективному розподілу різних видів ресурсів (капіталу, робочої сили та ін.) між різними країнами і регіонами світу;
- ✘ сприяють оптимальному розміщенню виробництва;
- ✘ стимулюють розробку, впровадження та поширення нових товарів, послуг і технологій;
- ✘ сприяють посиленню конкуренції;
- ✘ беруть участь в розширенні міжнародного економічного і технологічного співробітництва.

НЕГАТИВНИЙ ВПЛИВ МІЖНАРОДНИХ КОРПОРАЦІЙ НА ЕКОНОМІКУ ТИХ КРАЇН, ДЕ ВОНИ ФУНКЦІОНУЮТЬ:

- ✘ ТНК вторгаються в сфери, які традиційно вважалися областю державних інтересів. Вони можуть надавати протидію реалізації економічної політики тих держав, де ТНК здійснюють свою діяльність.
- ✘ ТНК здатні порушувати державні закони. Це відбувається в тих випадках, коли їх дочірні компанії обходять національне законодавство з метою приховування прибутків від оподаткування. ТНК здатні також встановлювати монопольно високі ціни, диктувати умови, що ущемляють інтереси приймаючих країн;
- ✘ ТНК у багатьох випадках не дуже охоче дбають про захист природних і трудових ресурсів відповідної країни, часто завдаючи шкоди екології країни-реципієнта або погіршуючи умови праці і застосовуючи заборонений в розвинених державах дитячий і жіноча праця на своїх підприємствах.

3. СПЕЦИФІЧНІ НАЦІОНАЛЬНІ КОРПОРАЦІЇ

ЧЕБО́ЛЬ (КОР. 재벌?, 財閥?, ЧЕБОЛЬ)

- ✘ південнокорейська форма фінансово-промислових груп. Конгломерат, що представляє собою групу формально самостійних фірм, що знаходяться у власності певних сімей і під єдиним адміністративним і фінансовим контролем.
- ✘ Чеболі виникли в Південній Кореї в кінці Корейської війни і існують досі.
- ✘ На весь світ відомі близько тридцяти чебол, їх основні економічні показники оголошуються щороку. Так відомо, що в 1998 році всі разом вони становили 46% всіх продажів в Південній Кореї в промисловій галузі.
- ✘ Таким чином, чеболи багато в чому визначають економічний стан країни, вони ж і стали причиною бурхливого розвитку Південної Кореї після тривалого застою.

НАЙВІДОМІШІ ЧЕБОЛІ У СВІТІ

- × Samsung
- × LG Group
- × GS Group
- × Hyundai
- × SK Group
- × Daewoo
- × Lotte
- × CJ Group
- × KT&G

ДЗАЙБАЦУ (ЯП. 財閥, ВЛАСНІСТЬ)

- ✘ японський термін, що означає «грошовий клан» або конгломерат.
- ✘ Він використовувався с ХІХ до першої половини ХХ століття для іменування великих сімей, які контролюють банківські та індустріальні об'єднання (картелі, синдикати).
- ✘ Дзайбацу - це характерна японська форма конгломерату, для якої характерні сімейна власність і відносно високий рівень диверсифікації бізнесу.

ГОЛОВНІ ДЗАЙБАЦУ:

- ✘ «Міцубісі» (яп. 三菱)
- ✘ «Міцуйі» (яп. 三井)
- ✘ «Сумітомо» (яп. 住友)
- ✘ «Ясуда» (яп. 安田)
- ✘ «Асано» (яп. 淺野財閥)
- ✘ «Окура» (яп. 大倉 о: кура)
- ✘ «Кога» (яп. 古河)
- ✘ «Накадзіма» (яп. 中島)
- ✘ «Аюкава» (яп. 鮎川).

КЕЙРЕЦУ (ЯП. 系列)

- ✘ буквально: «система», «серія», «ряд», «ієрархічний порядок») — в Японії — великі корпоративні конгломерати і холдинги, спадкоємці більш старої форми корпоративної структури, дзайбацу, що залишилися фундаментально пов'язаними один з одним в економічний кластер.
- ✘ вертикаль влади в дзайбацу, що мала у своїй верхівки одну сім'ю, була замінена горизонтальними партнерськими і координаційними відносинами між асоціаціями в кейрецу — це є найважливішою відмінністю від дзайбацу.
- ✘ Зазвичай, кейрецу групуються навколо того чи іншого потужного банку, який забезпечує фінансування всіх компаній групи і фактично виключає можливість їх ворожого поглинання іншими учасниками ринку.

系列

- ✘ Типовими прикладами кейрецу є:
- ✘ Mitsubishi,
- ✘ Mitsui,
- ✘ Sumitomo,
- ✘ Fuyo.